

Een daghelicre

verwonderinge der Coninginne van
Saba dat is van een chusten mensche
als hi anliet de mayestaet des Coninc
Jesu Chusti int sacramēt des altaers.
Vergadert wt der heyliger schrifurē
en geleerde Doctore. Door eē Nij-
derbroeder vā s Hartogē bossche.

Esaye. int. lxi.

O Jerusalem ghi sullet sien / en vā ghesteltiche
ghenuecten ouer lopen / en ghr sult v verwon-
deren / ende v herte sal open gaen.

Titelpagina van een der nieuwe aanwinsten van het Frans Walkate Archief:

Een daghelicre verwonderinge der Coninginne van Saba....

Gedrukt door Steven Joessen te Kampen 1557.

Vier zeldzame oude drukken in het Frans Walkate Archief

door C. N. Fehrmann.

In het afgelopen jaar verwierf het Frans Walkate archief door aankoop een viertal 16de eeuwse drukken, die stellig het vermelden waard zijn.

In het begin van 1959 slaagde de beheerder erin beslag te leggen op een uitgave van Albert Pigge (Albertus Pighius), de vermaarde theoloog, die omstreeks 1490 te Kampen geboren werd en in 1542 te Utrecht stierf. Deze Pigge was tevens jarenlang pastoor van de St Nicolaas- of Bovenkerk ¹⁾.

Het aangekochte werk, dat 32 bladen (gr. in 8°) telt, vermeldt als drukkersadres Parisiis/Ex officina Henrici Stephani 1518 en de volledige titel van dit eerste boekje, dat Pigge op de pers legde ²⁾, luidt:

Alberti Pighii Campensis/Philosophi Mathematici ac Theologiae baccalauri formati ad/uersus prognosticatoru[m]vulgus, qui annuas pre/dictiones edunt./et se astrologos me[n]tium, Astrologiae defensio, ad Avgvstinvm Nymphum Suessanum philosophorum/nostrae aectatis principem, et Astrologiae syn/cerioris restauratorem.

Het voorwoord aan Agostino Nifo is gedateerd: Ex Parisiis III. Cal Ian. [1519] en bladzijde 32 verso vermeldt: Finis XV. Calendas Aprilis 1519. Mogelijk is het dus een tweede druk.

Waarschijnlijk zijn er nog maar enkele exemplaren van dit vroegste werk van Pigge op de wereld, waarin hij, nog geheel in humanistisch vaarwater verzeild, de astrologie, gebaseerd op de principes van Ptolemeus ³⁾, verdedigt. Volgens Mej. Kronenberg bezit het Brits Museum te Londen één, de Bibliothèque Nationale te Parijs drie exemplaren van deze uit-

¹⁾ Zie de Kamper Almanak 1955—1956, blz. 169 e.v. C. N. Fehrmann: Albert Pigge, een vermaard Kampenaar.

²⁾ Het oudste handschrift van Pigge, een verhandeling over het vaststellen van de juiste datum waarop in het voorjaar de zon de evenaar passeert, is nimmer uitgegeven en helaas verloren gegaan.

³⁾ Claudius Ptolemeus was de invloedrijkste astronoom der Oudheid.

gave ⁴⁾. Pigge's geboorteplaats Kampen zou dus nu het vijfde rijk zijn geworden. Exemplaren van een eventuele eerste druk zijn niet bekend.

De andere oude drukken, die het Frans Walkate Archief dit jaar aankocht, zijn afkomstig van de persen van de Kamper drukker Steven Joessen, die in de 16de eeuw in de Broederstraat zijn bedrijf uitoefende. Het zijn een drietal stichtelijke volksboekjes met aardige houtsneden verlucht en geschreven door een minderbroeder te 's Hertogenbosch.

De titels luiden:

1. Een warachtige Bichte, te spreke[n] voor de[n] Priester/Vergadert wt de schriftuere[n] en [de] Doc/toren, Door een Minderbroeder/van shartoghen Bossche. 16° 16 bladen, 4 houtsneden. — Krans No. 11.
Het adres luidt: Gheprent toe Campe[n] in de Broeder/straet by my Steue[n] Joessen. Anno 1555.
2. Een suyuerlike/en[de] deuote beweginge int ouerdencken/der vier Wtersten en[de] ander salige oefen/ninge[n] op die soeue[n] dage[n] vander weke[n]./Vergadert wt der heyliger schrifture[n]/ende Doctoren. Door een Minderbroeder van sHertoge[n] bussche. 16°. 12 bladen, 1 houtsnede. Krans No. 24.
Het adres luidt: Gheprent toe Campen in die broeder/straet by my Steven Joessen. Zonder jaartal.
3. Een daghelicxe/verwonderinge der Coninginne van/saba dat is van een christen mensche/als hi ansiet de mayestaet des Conincx/Jesu Christi int sacrame[n]t des altaers. Vergadert wt der heyliger schrifture[n]/en[de] geleerde Doctore[n]. Door ee[n] Min/derbroeder va[n] sHartog[e] bossche. 16°. 16 bladen, 1 houtsnede. Krans No. 12.
Het adres luidt: Gheprent toe Campen in die broeder/straet bi my Steuen Joessen. Anno duysent CCCCLVII.

Alleen de Koninklijke Bibliotheek bezit eveneens een exemplaar van de bovengenoemde werkjes, zodat het verheugend

⁴⁾ M. E. Kronenberg: Albertus Pighius, Proost van St Jan te Utrecht. (Het Boek, Nieuwe Reeks, 28ste deel, blz. 107 e.v.)

is dat Kampen nu ook een exemplaar van deze welhaast unieke uitgaven bezit.

Ik prijs mij bijzonder gelukkig dat Mej. G. H. A. Krans, in de wereld van het boek zo bekend om haar grote kennis betreffende de Kamper drukkers, bereid bleek te zijn in deze almanak een artikel over de 16de eeuwse Kamper „boekprenters” te schrijven. Niemand beter dan zij kan de betekenis van de 16° eeuwse Kamper drukkers en daarmee van deze aankopen, uiteenzetten.